

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ МЕДІАОСВІТНИХ ЦЕНТРІВ

Koropatnitska Tetiana

Ph.D, Assistant Professor
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Kolisnychenko Tetiana

Ph.D, Assistant Professor
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Онлайн-освіта в світі загалом, та в Україні зокрема, в умовах карантину продемонструвала значні прогалини в освітній системі. При цьому карантин та необхідність навчання онлайн виявили проблему в освітньому процесі, яка вирішується важче за технічні недоліки. Більшість вчителів не мають досвіду та навичок, потрібних для ефективної роботи з учнями в новому, незвичному форматі. Рівень медіакомпетентності вчителів різних вікових категорій різний, швидко адаптуватися до нових умов вдалося не всім. Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування процесу забезпечення розвитку медіакомпетентності вчителів іноземної мови в умовах мобільних медіаосвітних центрів.

Актуальність нашого дослідження обумовлена сучасними вимогами до професії вчителя, пов'язаними з необхідністю вміти швидко відбирати інформацію з Інтернет-мережі для свого подальшого професійного розвитку, для доцільності використання Інтернет-ресурсів під час формування мовленнєвих компетенцій на занятті з іноземної мови.

Здатність використовувати Інтернет-технології у процесі оволодіння іноземною мовою, тобто вивчати мову та навчати їй у мультимедійному, інтерактивному та гіпертекстуальному середовищі Т. А. Болдова називає мультимедіакомпетенцією [1]. Д. Рьослер (Dietmar Rösler) визначає Meedienkompetenz як здатність бачити можливості технічних засобів навчання/засобів масової інформації та здатність критично їх використовувати/оцінювати [6]. Опрацювання та критичний аналіз теоретичних матеріалів [1, 4, 6] показав, що в наукових джерелах зустрічаються поняття медіакомпетенція та медіакомпетентність, і обидва є визначальними категоріями компетентнісного підходу в освіті. Слід зазначити, що проблем аналізу та впровадження компетентнісного підходу серед вітчизняних педагогів торкаються сучасні вчені та практики, серед яких Локшина О.І., Павленко О.І., Пометун О.І., Паращенко Л.І., Савченко О.Я. та ін.

Компетенція розглядається одночасно в трьох значеннях: 1) як коло питань, в яких особа повинна бути обізнана; коло повноважень, делегованих суб'єкту (посадовцю, органу управління, групі і т.п.); 2) як досвід, інформаційний ресурс,

знання в певній предметній галузі, якими володіє суб'єкт; 3) соціально задана вимога до підготовки особи у певній сфері.

Розглянемо поняття “компетентність”. У роботах В.А. Болотова, А.В. Хуторського, І.О. Зимньої, та ін. змістовий аспект поняття компетентності включає складові: мотиваційну (готовність до появи компетентності), когнітивну (володіння знаннями); діяльнісну (сформованість способів діяльності, технологічної письменності); аксіологічну (освоєння цінностей, ціннісне ставлення до професійної діяльності і особистого зростання).

Експерти програми “DeSeCo” визначають поняття компетентності як здатності успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти та виконувати поставлені завдання. До внутрішньої структури компетентності входять, на їх думку, знання, пізнавальні і практичні уміння і навички, ставлення, емоції, цінності та етичні норми, мотивація. Аналіз підходів різних вчених (В.А. Адольф, С.І. Ферхо, С.З. Байхонова, А.А. Жайтапова, М.Ж. Жадріна і ін.) щодо визначення поняття «компетентність» дозволяє констатувати, що компетентність - це інтеграційні особистісні якості фахівця, що сприяють раціональному і ефективному виконанню певної діяльності (в рамках конкретної професії), що призводять до її удосконалення.

Як констатує А. В. Федоров, медіакомпетентність особистості є сукупністю умінь, що дозволяють вибирати, використовувати, критично аналізувати, оцінювати, передавати і створювати медіатексти різних видів, форм і жанрів, аналізуючи складні процеси функціонування медіа в соціумі [5].

В межах нашого дослідження під медіакомпетентністю ми розуміємо знання, навички та вміння користуватися комп'ютером, пошуковими системами та каталогами, орієнтуватися на веб-сторінках, оцінювати знайдені медіа технології та представляти у подальшому на їх основі самостійно розроблені матеріали. Тобто, вчитель іноземної мови для ефективного професійного розвитку повинен вміти застосовувати медіаосвітніх технологій як засіб доступу до автентичних матеріалів (телебачення, відео і аудіоматеріали, Інтернет-матеріали, технології віртуальної реальності); як інструмент обробки інформації для полегшення її використання (онлайн-переклад, морфологічний аналіз тощо); для забезпечення гнучкості інформації (гіпертекстові технології); як засіб спілкування з носіями мови (за допомогою електронної пошти, чатів, аудіо / відео конференцій тощо); як засіб спілкування "людина-штучний інтелект"; для тренування вимови і аудіювання (системи генерації та розпізнання мови); як засіб контролю та корекції помилок (засіб перевірки граматики та правопису, системи розпізнавання мовлення).

Розвиток медіакомпетентності у вчителів іноземної мови, на нашу думку, мало б стати завданням спеціальних мобільних комплексних центрів навчання і перепідготовки (мобільні медіаосвітні центри) з сучасною матеріально-технічною базою, які орієнтовані на якісні інноваційні перетворення. На основі аналітичного огляду наукових досліджень з проблем медіакомпетентності, дискусій у фокус-групах з вчителями іноземної мови, опитування та анкетування нами були виділені наступні вимоги щодо діяльності таких центрів: акумуляція ресурсних складових різного виду; реалізація сучасних тенденцій в сфері освіти;

врахування особливостей регіону; створення спеціального освітнього середовища; використання сучасних технологій навчання; індивідуалізація і диференціація навчання; партнерство. Однак виділені особливості не є вичерпними, так як можуть варіюватися і доповнюватися, залежно від специфіки таких центрів.

Як результат, нами здійснено спробу сконструювати модель розвитку медіакомпетентності вчителів в умовах мобільних медіаосвітніх центрів, яка характеризується наявністю мети, підходів (системного, компетентнісно-діяльнісного); принципів (цілісності, відтворюваності, варіативності, орієнтування на успіх); суб'єктів взаємодії; етапів формування медіакомпетентності; педагогічних умов; діагностики, критеріїв, показників, рівнів розвитку медіакомпетентності і кінцевого результату.

Педагогічними умовами реалізації моделі розвитку медіакомпетентності вчителів в умовах мобільних медіаосвітніх центрів є: орієнтованість освітнього процесу центру на активне використання медіатехнологій та методик їх реалізації; імплементація медіатехнологій безпосередньо в навчальний процес центру; оптимальне поєднання колективних, групових та індивідуальних форм роботи з вчителями; безперервність і послідовність проходження всіх етапів підготовки (теоретичної і практичної); взаємодія суб'єктів освітнього процесу за допомогою засобів і технологій медіа; використання методів психолого-педагогічної діагностики та моніторингу

Перспективним напрямом дослідження вважаємо подальше підтвердження ефективності впровадження сконструйованої моделі через статистично значущі відмінності у розвитку медіакомпетентності педагогів в умовах мобільних медіаосвітніх центрів в контрольних і експериментальних групах.

References:

1. Boldova T. A. Obucheniye studentov starshikh kursov inostrannomu yazyku na osnove ispol'zovaniya elektronnykh gipertekstov (nemetskiy yazyk, yazykovoy vuz) [Teaching senior students of a foreign language based on the use of electronic hypertext (German, language university)]: avtoref. dis. na zdobuttya nauk. stupenya dokt. ped. nauk : spets. 13.00.02 "teoriya i metodika obucheniya i vospitaniya (inostranny yazyk)" / Boldova T. A. – Moskva, 2014. – 40 P.

2. Zadorozhna, I. P (2008). Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy systemi movnoyi osvity. [Competence approach in the modern system of language education.] Bulletin of the KNLU, 14, P. 10-14.

3. Lytvyn A. Zavdannya mediaosvity v konteksti pidvyshchennya yakosti profesiynoyi pidhotovky. [Tasks of media education in the context of improving the quality of training.] 2009. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo/2009_4/Lytvyn.htm

4. Samokhval V. Kak razvivat' mediagramotnost' studenta i prepodavatelya universiteta: strategii i tekhniki: sbornik statey. [How to develop media literacy of a student and a university teacher: strategies and techniques: a collection of articles.] Issue 10. Minsk. 2017.199 p.

5. Fedorov A.V. Slovar' terminov po mediaobrazovaniyu, mediapedagogike, mediagramotnosti, mediakompetentnosti. [Glossary of terms on media education,

media pedagogy, media literacy, media competence.] Taganrog: Publishing house Taganrog. state ped. Institute, 2010.64 p.

6. Rösler D. Neue Medien und Deutsch als Fremdsprache: Viele Fragen und ein Aufruf zur Diskussion. URL: https://www.researchgate.net/publication/321918453_Neue_Medien_und_Deutsch_als_Fremdsprache_Viele_Fragen_und_ein_Aufruf_zur_Diskussion